Päivi Utriainen

Jaakko 2.6.1999 pelimannin teemaviikon soittotempauksessa Sofiankadulla Helsingissä.

Trad.

Pelimannien yhteistoimintaa Vapun vietossa Ullanlinnanmäellä. Jaakko Heikkinen, Pekka Pentikäinen ja Päivi Utriainen.

Kuukauden pelimanni Jaakko Heikkinen

Vantaalainen pelimanni Jaakko Heikkinen on tuttu vieras monesta kansanmusiikkitapahtumasta. Hän pitää spontaaneista soittotilanteista, ja niiden löytämiseksi hän kiertää erilaisia tapahtumia. Jaakko on myös tunnettu säveltäjänä, ja neljä hänen kappalettansa on valittu tämän Pelimanni-lehden nuottiliitteeseen.

Jaakko Heikkisen soittoharrastus alkoi koulukavereiden kanssa Kajaanissa -50-luvun alussa. Yhtyeen nimi oli Rytmien Rääkkääjät. Huttusen Jaakolla oli viulu, Juntusen Paavolle tehtiin rummut ja Jaakko soitti aluksi kampaa, sitten pyöränpumpusta tekemäänsä pilliä. Huttusen Jaska yllytti Jaakkoa vuonna 1953 ostamaan klarinetin, ja se olikin mainio neuvo.

Varsinainen keikkailu alkoi Martti Lapin yhtyeessä. Se toimi paikallisena "konservatoriona", jossa monet muusikot kehittivät soittotaitoansa käytännön kautta. Jaakko peri yhtyeen klarinetistin paikan Helistön Paavolta, kun tämä lähti opiskelemaan.

– 50-luvun alun suosituimmat kappaleet tulivat tutuiksi kuuntelemalla tanssipaikkojen ikkunan alla, ja jazzia kuuli BBC:n ja Amerikan äänen radiolähetyksistä. Martti Lapin yhtyeessä 1955-59 niitä pääsi itsekin soittamaan, usein 2 tanssikeikkaa viikossa eri puolilla Kainuuta. Niinpä koulunkäyntikin venyi kahdella vuodella. Soittamiseen tuli sitten pitkä tauko, ja seuraavan kerran soitto alkoi kiinnostaa vasta vuonna 1983, kun Jaakko halusi perustaa työpaikkansa pikkujouluja varten yhtyeen. Orvot veljet toimi siitä lähtien viitisen vuotta.

Kansanmusiikkiin mukaan Vantaan pelimannien kautta

Kansanmusiikkiin Jaakko törmäsi vasta Orvot veljet -yhtyeen perustamisen jälkeen, ja liittyi Vantaan kansanpelimanneihin.

– Siinä vaiheessa aloin perehtyä nuotteihin. Yhtyeellä oli paljon ohjelmistoa, jota äänitin nauhalle ja transponoin kappaleet viulun nuoteista klarinetille. Siinä kirjoittaessani monta nuottivihkoa täyteen opin myös nuottien idean. Korvakuulosoitto tuntuu niin luontevalta, etten mielelläni vieläkään soita nuoteista, vaan opettelen kappaleet kuuntelemalla.

Jaakko on itseoppinut soittamisessa. Klarinetin lisäksi hän soittaa viulua, mandoliinia ja 2-rivistä hanuria. Klarineteista hänellä on B-, D- ja Es-klarinetit.

– Kun täytin 50 vuotta, halusin ostaa viulun, ja muutama vuosi sen jälkeen 2-rivisen. Mandoliini tuli siinä viulun kylkiäisenä. Halusin tietää minkälaisia soittimia ne ovat soittaa, ja myös sävellystyössä auttaa, kun ymmärtää monen instrumentin soittamisen periaatteita. Joskus sävellän aivan tietylle soittimelle sopivan kappaleen.

Jaakko on myös säveltäjänä tunnettu

Vuonna 1989 Jaakko ryhtyi myös tekemään omia kap-

paleita. Vantaan kansanpelimannien johtajalla Eino Ketolalla oli ohjelmistossa omia sävellyksiään, ja hän kehotti kerran myös muita yhtyeen pelimanneja tekemään omia kappaleita. Jaakko toi sitten seuraavan tiistai-illan harjoitukseen yhdessä Hämäläisen Timon kanssa omat sävellyksensä. Jaakon sävellyksen nimi oli Tiistai-iltana, ja Timon sävellys oli Ehtoovalssi.

Samana vuonna Jaakko sävelsi myös tunnetuimman kappaleensa Sueñita-tangon, joka oli Suomen Kansanmusiikkiliiton yhteissoittokappaleenakin vuonna 1993. Toinen eniten soitettu sävellys on varmaankin Hällävälijenkka.

Tiistai-iltana -kappale tuli sittemmin Leikarien ohjelmistoon, ja Tallari on tehnyt siitä äänitteen radioon. Kaikkiaan Jaakolla on 25 omaa sävellystä, joista moni on nähtävissä hänen kotisivuillaan www.dlc.fi/~jaskahei/ sekä kuultavissa siellä koneen soittamana.

Usean yhtyeen jäsen

Tällä hetkellä Jaakko on monen yhtyeen jäsen. Nykyisiä yhtyeitä Jaakolla ovat Leikarit 1993-, Kesäpelimannit n. 1985- ja Esbo Spelmanslag 1990-. Näiden lisäksi hän tekee keikkoja myös Tuikkujen 1988-, Vantaan kansanpelimannien 1984- ja Pyöriäisten 1994- kanssa.

– Suuri osa soittamisesta on liittynyt kansantanssin säestämiseen, 1986-91 Vantaan kansantanssijoiden ja 1991-97 Katrillin kanssa. Tie Katrilliin vei Suopelimannien 1989-93 kautta.

Puskasoitot parasta tapahtumissa

Jaakon mielisoittamista ovat vapaamuotoiset soittotapahtumat sekä tanssikeikat, ja mieluimmin hän soittaa myös ilman vahvistimia. Jaakko vähän vierastaa estradisoittamista, koska sen tulee olla niin hiottua, että hauskuus rupeaa kärsimään. Jaakolla on melkoinen ohjelmisto, mutta jos hän on joskus kuullut kappaleen, niin kyllä hän sen myös pystyy soittamaan tai ainakin vapaasti säestämään. Jaakon mielestä luova aspekti on tärkeää soittamisessa. Haastavinta hänen mielestään on soittaa omaa itseään eikä toisen sovittamaa valmista stemmaa.

Jaakko hakee mukavia soittotilanteita, ja on tuttu näky monista kansanmusiikkitapahtumista.

– Tuttujen kanssa on mukava soittaa, mutta myös ihan yllätyskokoonpanossa. Se laajentaa omaa ohjelmistoa kovasti. Puskasoitot ovat niin spontaaneja soittotilanteita, että pitää kiertää monia tapahtumia että niitä löytää. Kesällä Kaustisella Valon Eskon kanssa soittamista aina odotan. Vakiopaikka on Pelimanni-ravintola terasseineen. Soittotuokio vaatii sopivan rauhallisen tilan että kuulee toisen. Me ollaan Eskon kanssa soitettu melkein kellon ympäri samoilla istumisilla.

Monessa yhtyeessä kappale sovitetaan ja harjoitellaan sellaisenaan mahdollisimman hyvin. Jaakon mielestä pelimanneilla pitäisi olla valmiuksia osata soittaa kappale muullakin tavalla. Valmis sovitus ja harjoitus viittaavat Jaakon mielestä sanaan muusikko. Vapaan säestyksen kurssi voisi olla monelle omien soittovalmiuksien lisäämiseksi paikallaan. ❑

PÄIVI UTRIAINEN

Ilmoita ilmaiseksi

Myydään 2-rivinen hanuri Hohner G-viritteinen (+laukku). Käytetty 1 vuosi. Puh. (03) 3490 738. ❑